

UCLL
HOGESCHOOL

Bachelor@research

Onderzoekspaper

Professionele Bachelor Bedrijfsmanagement

Titel: De evolutie van de erfenissprong

Student (naam en voornaam): Janssen Britney

Opleiding: Bedrijfsmanagement

Afstudeerrichting: Rechtspraktijk

Academiejaar: 2022-2023

UCLL-coach: Ellen Schiepers

VOORWOORD

Om de bachelor Bedrijfsmanagement met afstudeerrichting Rechtspraktijk af te sluiten, doorliep ik een stage bij Koraal Advocaten gecombineerd met het schrijven van deze bachelorproef.

Voor het schrijven van mijn bachelorproef heb ik gekozen om me te focussen op erfenissen. Deze keuze was eerder voor de hand liggend. Vorig jaar stierf mijn grootmoeder en heel wat vragen kwamen er naar boven. Vragen die ik nog niet kon beantwoorden. Ik wilde meer weten over deze materie en ging me verdiepen in het erfrecht.

Met deze bachelorproef wil ik meer bewustzijn rond het onderwerp doen ontstaan en proberen om het taboe rond erfenissen doorbreken.

Er is geen "ik" in eindwerk. Daarom zou ik graag van de gelegenheid gebruik willen maken om de mensen te bedanken die belangrijk zijn geweest doorheen dit proces.

Om te beginnen wil ik graag de collega's van mijn stageplaats bedanken, Koraal Advocaten. Dit zijn Pieter-Jan, Lauranna, Ilse en Cédric, bedankt voor de leuke periode, de hartelijke ontvangst en me te beschouwen als deel van het team. Jullie hebben mij gesteund, mijn vragen beantwoord en mijn onzekerheden weggenomen.

Daarnaast wil ik Ellen Schiepers bedanken, mijn scriptiebegeleidster, om in me te geloven, keer op keer dit eindwerk na te lezen en me de nodige tips te geven. Zonder haar zou dit eindwerk er niet staan.

Verder zou ik ook graag UCLL willen bedanken voor de aangename lessen en alle kansen die ik de voorbije drie jaar gekregen heb.

Vervolgens gaat mijn speciale dank uit naar iedereen die dit eindwerk heeft nagelezen en het daardoor gemaakt heeft tot wat het nu is.

Ten slotte wil ik ook graag mijn familie bedanken, mijn mama, papa, zus, tante en mijn vrienden en vriendinnen. Dankzij hen heb ik de kracht gekregen om door te zetten in deze pittige periode.

Britney Janssen

ABSTRACT

Vroeg of laat komt iedereen in aanraking met een erfenis. Het is daarom ook belangrijk dat een erflater of een erfgerechtigde op de hoogte is van alle mogelijkheden die er zijn. Dit eindwerk onderzoekt welke factoren de huidige wetgeving rond de erfenissprong meer of minder geschikt maken dan de voorgaande wetgevingen. Op deze manier wordt onderzocht of de huidige wetgeving beter aansluit op de noden van de hedendaagse samenleving.

Op basis van een literatuurstudie van wetgeving, rechtspraak en rechtsleer wordt er een overzicht weergegeven van de vier verschillende mogelijkheden om een erfenissprong te doen ontstaan. Hieruit blijkt dat er doorheen de jaren 2012 tot 2018 heel wat toegevingen gedaan zijn door de wetgever als antwoord op de noden van de maatschappij anno 2023. Dit komt door middel van het invoeren van de volledige vrijwillige erfenissprong, de doorgeefschenking en de erfovereenkomsten. Voor 2012 kon er enkel door middel van een testament een erfenissprong ontstaan, maar hierbij kwam een probleem naar boven. De reservataire erfgenamen hebben het recht om hun voorbehouden erfdeel op te eisen. Hierdoor is er geen zekerheid dat het kleinkind ook effectief het nagelaten deel krijgt. Om hieraan tegemoet te komen werden twee vormen van erfovereenkomsten toegelaten in de wet. Dit zijn de globale erfovereenkomst en de punctuele erfovereenkomst. Hierdoor kunnen de reservataire erfgenamen afstand doen van hun recht tot invordering van de reserve. Daarnaast is er ook de figuur van de volledige vrijwillige erfenissprong ingevoerd. Dit is een alles-of-nietsverhaal. Het geeft de erfgerechtigde de keuze om de erfenis te verwerpen in het voordeel van het kind van de erfgerechtigde. Hieruit volgt het probleem dat de verwerper geen enkel recht meer heeft op de nalatenschap. De wetgever komt hieraan tegemoet door de invoering van de doorgeefschenking. Op deze manier kan een erfgerechtigde de nalatenschap aanvaarden en (een deel ervan) doorschenken binnen het jaar naar zijn kinderen, de kleinkinderen van de erflater.

Hoewel het duidelijk zichtbaar is dat er heel wat verbeteringen zijn in de wetgeving vergeleken met de wetgeving van voor 2012. Toch blijkt uit deze resultaten dat er nog steeds ruimte is voor verbetering. Bij de doorgeefschenking is de termijn van één jaar om een belastingvrije schenking te doen mogelijks te kort. Daarnaast is er door middel van een erfovereenkomst de mogelijkheid om een overeenkomst te sluiten over een deel van de nog niet opgevallen nalatenschap. Desondanks is er nog steeds geen mogelijkheid om een erfovereenkomst te sluiten over een gehele nalatenschap.

Er kan geconcludeerd worden dat de huidige wetgeving meer geschikt is dan voorgaande wetgevingen door de invoering van de volledige vrijwillige erfenissprong, de doorgeefschenking en de invoering van de erfovereenkomsten. Desondanks zijn er nog steeds knelpunten in de huidige wetgeving. Dit is de termijn van een jaar bij de doorgeefschenking en het feit dat er geen erfovereenkomst opgesteld mag worden over een volledige nalatenschap.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
ABSTRACT	4
INHOUDSOPGAVE	5
INLEIDING	1
ALGEMENE DEFINITIE ERFENISSPRONG	3
1.1. PLAATSVERVULLING	3
1.2. VERWERPING	3
2. REDENEN	5
2.1. VERGRIJZING	5
2.2. ERFBELASTINGEN	5
2.2.1. CASUS	6
3. MOGELIJKHEDEN	7
3.1. VOLLEDIGE VRIJWILLIGE ERFENISSPRONG	8
3.1.1. VOORDELEN	8
3.1.2. PROBLEMEN	8
3.1.1. CASUS	9
3.2. GEDEELTELIJKE VRIJWILLIGE ERFENISSPRONG	10
3.2.1. SCHENKBELASTING	10
3.2.2. VOORWAARDEN	11
3.2.3. LIMIETEN	11
3.2.4. WETSWIJZIGING	15
3.2.5. CASUSSEN	16
3.3. TESTAMENT	18
3.3.1. DEFINITIE	18
3.3.2. RESERVATAIRE ERFGENAMEN	18
3.3.3. ERFENISSPRONG MET TESTAMENT	20
3.4. ERFOVEREENKOMSTEN	21
3.4.1. SOORTEN ERFOVEREENKOMSTEN	21
3.4.2. VOORDELEN	23
3.4.3. PROBLEMEN	24

4.	KEUZE VAN METHODE.....	26
4.1.	DE VOLLEDIGE VRIJWILLIGE ERFENISSPRONG	26
4.1.1.	CASUS	26
4.2.	DE GEDEELTELIJKE VRIJWILLIGE ERFENISSPRONG.....	26
4.2.1.	CASUS	27
4.3.	TESTAMENT	27
4.3.1.	CASUS 1.....	27
4.3.2.	CASUS 2	28
4.4.	ERFOVEREENKOMSTEN	28
5.	CONCLUSIE	29
6.	BIBLIOGRAFIE.....	30
6.1.	WETGEVING.....	30
6.1.1.	VOORBEREIDENDE DOCUMENTEN.....	30
6.2.	RECHTSPRAAK.....	30
6.3.	RECHTSLEER.....	31
6.3.1.	BOEKEN.....	31
6.3.2.	TIJDSCHRIFTEN	31
6.3.3.	INTERNETBRONNEN.....	32
6.3.4.	OVERIGE.....	33
7.	BIJLAGEN	34
7.1.	BIJLAGE 1.....	34
7.2.	BIJLAGE 2.....	35

INLEIDING

“Beklaag u niet over de korthed van het leven; er zijn meer mensen die te laat dan te vroeg sterven.” – Pythagoras, Griekse filosoof en wiskundige (580 v.C. – 504 v.C.).¹

Mensen leven langer, dit heeft tot gevolg dat nabestaanden op steeds latere leeftijd erven. Tegenwoordig zijn erfgerechtigden al vaak op pensioen en hebben zij minder behoefte aan een erfenis. Daarentegen zijn het wel hun kinderen, de kleinkinderen van de erflater die vaak wel een extra zakcentje kunnen gebruiken. Hierdoor ontstond de vrijwillige erfenissprong. Deze figuur komt tot stand wanneer een erfgerechtigde descendent de erfenis verwerpt zodat zijn kind, het kleinkind van de erflater, deze kan verkrijgen.

In twee wetwijzigingen werd de vrijwillige erfenissprong ingevoerd als een antwoord op twee problemen van onze huidige maatschappij. Dit zijn de toenemende vergrijzing en de hoge erfbelasting. De eerste wet van 2012 slaagde er echter niet volledig in om hieraan tegemoet te komen, zodat de wet in 2018 opnieuw werd gewijzigd.

De vraag rijst nu of de huidige wetgeving ook echt voldoet aan de eisen van de hedendaagse maatschappij anno 2023. Is deze wetgeving een oplossing voor deze problemen en wat maakt deze wetgeving meer of minder geschikt dan de vorige?

Deze vragen worden beantwoord aan de hand van de bespreking van de vier mogelijkheden om een erfenissprong te bekomen. Dit zijn de volledige vrijwillige erfenissprong, de gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong, het testament en de erfovereenkomst.

Het onderzoek naar de vernieuwde wetgeving is momenteel erg relevant. Eerst en vooral creëert het nieuwe erfrecht veel mogelijkheden in verband met erfenissprongen. Daarnaast is het belangrijk dat mensen geïnformeerd worden over de mogelijkheden die er zijn. Momenteel heerst er daar nog veel onwetendheid over. Daarom is het noodzakelijk om alle keuzes op een rijtje te zetten en de voor- en nadelen ervan te bespreken.

De centrale onderzoeksvraag van deze onderzoekspaper is dan ook: “Welke factoren maken de huidige wetgeving rond de erfenissprong meer of minder geschikt dan de voorgaande wetgevingen?” Deze vraag zal beantwoord worden met de hulp van vier subonderzoeksvragen die luiden: “Op welke manier is de wetgeving rond de erfenissprong geëvolueerd doorheen de tijd?”, “Wat zijn de verschillende mogelijkheden die de wetgever biedt en wanneer is welke methode het meest aangewezen?”, “Wat is de invloed op deze wetgeving indien de erflater een testament nalaat?” en “Hoe kan dit toegepast worden op een casus?”.

Deze vragen zullen beantwoord worden aan de hand van een literatuurstudie op basis van wetgeving, rechtspraak en rechtsleer. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat de aangelegenheden rond belastingen enkel betrekking hebben op het Vlaams Gewest. De aangelegenheden met betrekking tot erfenissen vallen onder federale wetgeving.

Om te beginnen is er een uiteenzetting van de algemene definitie van de erfenissprong, waarbij er dieper wordt ingegaan op de cruciale termen en de redenen. Vervolgens is er een bespreking van de vier verschillende mogelijkheden om een erfenissprong te bekomen. Dit zijn de volledige vrijwillige erfenissprong, de

¹ X, “Citaten met sterven”, <https://citaten.net/quotes/met-sterven.html?page=2> (consultatie 11 mei 2023).

gedeeltelijke erfenisprong, het testament en de erfovereenkomst. Op deze mogelijkheden zal dieper worden ingegaan aan de hand van casussen. Daarnaast zal voor elke mogelijkheid de voordelen en problemen besproken worden. De vier mogelijkheden worden daarna beoordeeld op basis van in welke situatie dat ze het beste gebruikt kunnen worden. Ten slotte volgt er een conclusie.

ALGEMENE DEFINITIE ERFENISSPRONG

Het begrip 'erfenissprong' vereist enige duiding. Momenteel kan de definitie teruggevonden worden in artikel 4.13, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek. De definitie van de erfenissprong wordt momenteel gelijkgesteld met die van de term plaatsvervulling. Doorheen deze onderzoekspaper zal het duidelijk worden dat deze definitie niet allesomvattend meer is door de vele wetswijzigingen en de nieuwe mogelijkheden om een erfovereenkomst te bekomen.

Een mogelijke nieuwe definitie voor de term erfenissprong is de mogelijkheid voor een kleinkind om te erven van de erflater, terwijl het kind van de erflater – dus de ouder van het kleinkind – nog in leven is. Op deze manier wordt het kind van de erflater (gedeeltelijk) overgeslagen en maakt de erfenis een sprong over een erfgerechtigde.

Daarnaast vereisen de begrippen 'plaatsvervulling' en 'verwerping' ook nog enige duiding. Deze begrippen zijn kernbegrippen in de materie van de erfenissprong en zullen hieronder verder besproken worden.

1.1. Plaatsvervulling

Artikel 4.13, § 1, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek bepaalt de algemene definitie van plaatsvervulling: "Door plaatsvervulling nemen de afstammelingen van een erfgerechtigde zijn plaats in en worden zij in zijn graad tot de nalatenschap geroepen."

Met andere woorden ontstaat plaatsvervulling wanneer de afstammelingen van een erfgerechtigde diensplaats innemen in de nalatenschap en zo tot de nalatenschap geroepen worden. Dit kan plaatsvinden in vier gevallen.²

Bij vooroverlijden van een erfgerechtigde, waarbij deze dus eerder sterft dan de erflater, is er sprake van plaatsvervulling omdat een persoon enkel erfgerechtigde kan zijn wanneer diegene de erflater overleeft.³ Daarnaast doet plaatsvervulling zich voor bij het gelijktijdig overlijden.⁴ Verder vindt plaatsvervulling plaats indien de erfgerechtigde de nalatenschap verwerpt.⁵ Ten vierde is er sprake van plaatsvervulling wanneer een erfgerechtigde onwaardig is om te erven. Kort samengevat betekent dit dat een erfgerechtigde onwaardig kan worden verklaard indien diegene bepaalde feiten pleegt jegens de erflater die volgens de wet aanleiding geven tot erfrechtelijke onwaardigheid. Een paar voorbeelden hiervan zijn doodslag, moord, verminking, verkrachting en aanranding van de eerbaarheid.⁶

1.2. Verwerping

De verwerping van de nalatenschap houdt in dat een erfgerechtigde ervoor kiest de nalatenschap niet te aanvaarden. Deze persoon zal dus nooit een erfgenaam zijn van de erflater. Het is dan ook een rechtshandeling waarbij de erfgerechtigde afstand doet van zijn recht om erfgenaam van de erflater te worden. Op deze manier wordt afstand gedaan van het erfdeel in de nalatenschap. Dit optierecht is een eenzijdige wilsuiting waarmee

² Art. 4.13, § 1, eerste lid BW.

³ Art. 4.13, § 1, tweede lid BW en R. BARBAIX, *Het nieuwe erfrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 33.

⁴ Art. 4.13, § 1, tweede lid BW.

⁵ Art. 4.13, § 1, tweede lid BW.

⁶ Art. 4.13, § 1, tweede lid BW en C. DECLERCK en W. PINTENS, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 329.

een standpunt ingenomen wordt ten aanzien van de nalatenschap waartoe een persoon geroepen wordt krachtens de wet, het testament of het contract.⁷

De keuzemogelijkheid om een nalatenschap te aanvaarden is van openbare orde. Niemand kan gedwongen worden deze te aanvaarden.⁸ Daarbij is het van belang om te vermelden dat wanneer een erfgerechtigde de nalatenschap verwerpt, diegene geacht wordt nooit erfgerechtigde te zijn geweest.⁹

Het aandeel van de nalatenschap dat is verworpen komt ten goede aan de afstammelingen, indien plaatsvervulling plaatsvindt. Erfgenamen in dezelfde graad als de verwerpende erfgenamen halen daarentegen geen voordeel uit de verwerping.¹⁰

⁷ B. VAN DEN BERGH, "Reflecties over de verwerping van de nalatenschap", *NFM* 2022, nr. 2, 38.

⁸ Art. 4.34, tweede lid BW.

⁹ Art. 4.39, tweede lid BW en R. BARBAIX, *Het nieuwe erfrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2017, 64.

¹⁰ Rb. Waals-Brabant 7 mei 2019.

2. REDENEN

De twee voornaamste redenen om te kiezen voor een erfenissprong zijn de toenemende vergrijzing en de hoge erfbelastingen.

2.1. Vergrijzing

De term vergrijzing wordt door Van Dale beschreven als de stijging van de gemiddelde leeftijd en de toename van het percentage ouderen.¹¹ In België wordt de vergrijzing gemeten vanaf de leeftijd van 65 jaar. Één op vijf inwoners in België is 65 jaar of ouder en valt dan ook onder de vergrijzende bevolking.¹²

In het jaar 2021 bedroeg de levensverwachting bij de geboorte 81,7 jaar in België. Mensen leven steeds langer, zodat erfgerechtigden ook op een steeds latere leeftijd erven. Dit positieve verband heeft als resultaat dat wanneer erfgerechtigden tot de nalatenschap geroepen worden, ze zelf al vaak 60-plussers zijn. Oudere erfgerechtigden kunnen ervoor kiezen om de nalatenschap te laten 'overspringen' naar hun kinderen - de kleinkinderen van de erflater. Zo kunnen zij een jongere generatie een financieel duwtje in de rug geven wanneer zij willen investeren in hun toekomst.¹³

2.2. Erfbelastingen

Door te kiezen voor een erfenissprong wordt er ook erfbelasting uitgespaard. Dit komt doordat er een generatie overgeslagen wordt die hierdoor geen erfbelasting moet betalen. Degene die door plaatsvervulling de nalatenschap aanvaardt zal wel erfbelasting moeten betalen.¹⁴

De hoeveelheid erfbelasting die betaald moet worden, wordt bepaald aan de hand van schijven. Hoe groter de erfenis, hoe meer erfbelasting er betaald moet worden. Er zijn drie schijven vastgelegd in artikel 2.7.4.1.1, § 1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.¹⁵

In rechte lijn is de laagste schijf is van 0.01 cent tot en met 50.000 Euro. Valt de erfenis hieronder dat moet er 3% erfbelasting op betaald worden. Valt de erfenis tussen 50.000,01 en 250.000 Euro dan bedraagt de erfbelasting 9%. Alles boven 250.000,01 wordt belast met 27% erfbelasting (zie Bijlage 1).¹⁶

¹¹ VAN DALE, "Betekenis 'vergrijzing'", <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/vergrijzing#.ZFzwl-xBy3I> (consultatie 11 mei 2023).

¹² X, "Vlaamse bevolking vergrijst; 1 op 5 is 65-plusser", <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-leeftijd-en-geslacht#vlaamse-bevolking-vergrijst-1-op-5-is-65-plusser>; <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/vergrijzing#.ZBhUXuzMK3I> (consultatie op 20 maart 2023).

¹³ R. DEBLAUWE, "De vrijwillige erfenissprong", <https://www.tiberghien.com/nl/1430/de-vrijwillige-erfenissprong> (consultatie 10 maart 2023); X, "Vlaamse bevolking vergrijst; 1 op 5 is 65-plusser", <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-leeftijd-en-geslacht#vlaamse-bevolking-vergrijst-1-op-5-is-65-plusser>; <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/vergrijzing#.ZBhUXuzMK3I> (consultatie op 20 maart 2023) en STATBEL, "Sterftetafels en levensverwachting", <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/sterfte-en-levensverwachting/sterftetafels-en-levensverwachting#panel-12> (consultatie op 20 maart 2023).

¹⁴ H. DHONT, "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 40.

¹⁵ Art. 2.7.4.1.1, § 1 VCF.

¹⁶ *Supra* 5, nr. 15.

Er is geen onderscheid tussen de som van de erfbelasting op roerende en onroerende goederen.¹⁷

Hieronder zal dit principe worden geïllustreerd aan de hand van een casus.

2.2.1. CASUS

Britt erft 300.000 euro van haar vader Albert. Op dit bedrag moet ze erfbelasting betalen. Artikel 2.7.4.1.1, § 1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit bepaalt hoeveel ze precies zal moeten betalen. Dit wordt berekend aan de hand van schijven.

Op de eerste 50.000 euro betaalt ze 3% erfbelasting. Daarna wordt 200.000 euro belast aan 9% erfbelasting. Het bedrag dat daarna nog overblijft is 50.000 euro. Dit zal worden belast aan 27% ($50.000 \times 3\% + 200.000 \times 9\% + 50.000 \times 27\%$).

In totaal zal ze 33.000 euro erfbelasting moeten betalen op het bedrag van 300.000 euro. Het nettobedrag van haar erfenis bedraagt dan 267.000 euro.¹⁸

¹⁷ *Supra* 5, nr. 15.

¹⁸ *Supra* 5, nr. 14.

3. MOGELIJKHEDEN

Zoals al eerder aangehaald is de erfenissprong een relatief nieuwe term in het recht. Het is dan ook een term die bespreekt dat een kleinkind van een erflater een (deel van een) erfenis kan ontvangen. Dit kan op verschillende manieren worden volbracht. Voor de wet van 10 december 2012 was het niet mogelijk voor een kleinkind om te erven van een grootouder door middel van verwerping van de ouder. Dit kon enkel indien de erfgerechtigde overleden was en het kleinkind door middel van plaatsvervulling tot de nalatenschap geroepen werd. Daarnaast kon dit ook wanneer de erflater een testament opstelde waarin er een legaat nagelaten werd aan een kleinkind.¹⁹ Om hieraan tegemoet te komen, ontstonden twee figuren: de volledige vrijwillige erfenissprong en de gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong. Daarnaast kan er ook via een testament of een erfovereenkomst een erfenissprong ontstaan.

Het verschil tussen een testament en de twee vormen van erfenissprongen is dat bij een testament de keuze ligt bij de erflater en niet bij de erfgerechtigde. Een erfovereenkomst is eerder een vreemde eend in dit verhaal. Bij de keuze voor een erfovereenkomst zijn er minimaal twee partijen aanwezig aangezien het een overeenkomst is. Merk ook op dat indien een persoon een erfenissprong wil bekomen aan de hand van een volledige vrijwillige erfenissprong, een testament of een erfovereenkomst dit voornamelijk een familiaal rechtelijke aangelegenheid is. Wordt er gekozen voor een gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong dan valt de materie eerder onder fiscaal recht.

Deze vier mogelijkheden zullen hieronder besproken worden.

¹⁹ *Vr. en Antw.* VI. Parl. Vr. Nr. 337, 5 april 2022 (K. SCHRYVERS, antw. M. DIEPENDAELE).

3.1. Volledige vrijwillige erfenissprong

De vrijwillige erfenissprong is een relatief nieuwe rechtsfiguur. Ze maakte haar intrede in de wet van 10 december 2012 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de onwaardigheid om te erven, de herroeping van giften, het verval van huwelijksvoordelen en de plaatsvervulling, *BS* 11 januari 2013 (hierna: wet van 10 december 2012).²⁰

De vrijwillige erfenissprong laat toe dat de kleinkinderen van de erflater de nalatenschap aanvaarden wanneer het kind van de erflater deze verwerpt. Het is dus de integrale verwerping van de nalatenschap door een erfgerechtigde waardoor deze afstand doet van alle activa en passiva waartoe hij een roeping heeft. Hierdoor kan het kleinkind van de erflater de plaats van de verwerpende erfgenaam innemen op basis van het principe van plaatsvervulling.²¹

Artikel 14 van de wet van 10 december 2012 maakte een aanpassing aan artikel 739 van het oud Burgerlijk Wetboek. Deze aanpassing maakte het vanaf toen mogelijk dat door middel van plaatsvervulling de afstammelingen de plaats van de erfgerechtigde innemen en zo tot de nalatenschap geroepen worden. Plaatsvervulling komt thans voor in geval van vooroverlijden, gelijktijdig overlijden, verwerping van de nalatenschap en de onwaardigheid van de erfgerechtigde.²²

3.1.1. VOORDELEN

Door de integrale verwerping van de nalatenschap moet er maar een keer erfbelasting betaald worden door degene die de nalatenschap aanvaardt.

3.1.2. PROBLEMEN

De vrijwillige erfenissprong is een alles-of-nietsverhaal. Het is de keuze tussen volledig verwerpen of volledig aanvaarden. Er kan dus niet voor gekozen worden om bepaalde nalatenschapsgoederen te behouden. Als iemand verwerpt, verwerpt diegene volledig.

Dit heeft het negatieve gevolg dat de gunstregelingen die specifiek bedoeld zijn voor het kind van de erflater ook overgaan bij erfopvolging. Zo zal de opvolgende erfgenaam genieten van de vrijstelling van de gezinswoning, de vrijstelling in het voordeel van de anomale erfopvolger en de abbatement voor een gehandicapte erfopvolger. Met andere woorden, het kind van de erfgenaam verwerpt ook zijn recht op de gezinswoning die door de verwerping overgaat naar het kleinkind van de erflater.²³

²⁰ M. DELBOO en C. DE BRUYN, "Modernisering van de erf- en schenkbelasting aangepast aan het nieuwe erfrecht. Deel 5. De gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong", *SRNB* 2018, nr. 9, 1-6.

²¹ H. DHOND, "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 42; M. DELBOO en C. DE BRUYN, "Modernisering van de erf- en schenkbelasting aangepast aan het nieuwe erfrecht. Deel 5. De gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong", *SRNB* 2018, nr. 9, 1-6 en H. PELGROMS, "Fiscale (gedeeltelijke) erfenissprong': vrijstelling in de schenkbelasting bij 'doorschenking' binnen het jaar (van de waarde) van geërfde goederen", *NFM* 2018, nr. 9, 294.

²² Art. 4.13, § 1, eerste lid BW.

²³ Voorstel van decreet houdende bepalingen tot verdere regeling van de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen voor de Vlaamse Gemeenschap en voor het Vlaamse Gewest en de instellingen die eronder ressorteren, diverse fiscale bepalingen, en de overname van de dienst van de belasting op spelen en weddenschappen, de automatische ontspanningstoestellen en de openingsbelasting op slijterijen van gegiste dranken, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1301/1, 9.

Daarnaast bepaalde de Vlaamse Codex Fiscaliteit dat in geval van verwerping, de erfbelasting die verschuldigd is niet lager mag zijn dan de erfbelasting die de verwerper had moeten betalen. Het Vlaamse Gewest mag niet benadeeld worden door de keuze voor een vrijwillige erfenissprong.²⁴ Dit wil zeggen dat de belasting die de verwerpende erfgenaam zou moeten betalen toch verschuldigd bleef, ook al kregen meerdere erfgenamen nu de nalatenschap. Het aantal verwerpende erfgenamen werd mogelijks groter, maar de verschuldigde erfbelasting bleef hetzelfde.²⁵

Dit komt doordat het percentage van de erfbelasting wordt berekend aan de hand van schijven (zie titel 2.3.2.). Hoe meer erfgenamen hoe kleiner de erfenis per erfgenaam en hoe lager de erfbelasting.²⁶

Hieronder zal dit principe verduidelijkt worden aan de hand van een casus.

3.1.1. CASUS

Albert komt te overlijden. Zijn dochter, Britt, is erfgerechtigde en zou 300.000 euro erven van haar vader. Als zij de nalatenschap zou aanvaarden dan moet ze hierop 33.000 euro erfbelasting betalen berekend aan de hand van volgende formule: $50.000 \times 3\% + 200.000 \times 9\% + 50.000 \times 27\%$ (zie titel 2.3.2.1).²⁷

Britt kiest ervoor om de nalatenschap te verwerpen in het voordeel van haar drie kinderen, Claire, Daniël en Ella. Zij erven alle drie 100.000 euro. In principe zouden ze dan slechts 6.000 euro erfbelasting moeten betalen ($50.000 \times 3\% + 50.000 \times 9\%$) met een totaal van 18.000 euro voor alle drie. Echter, door de bepaling van het oud artikel 2.7.7.0.3 Vlaamse Codex Fiscaliteit mocht de erfbelasting niet lager zijn dan hetgeen wat de verwerper initieel had moeten betalen. Dat was voor Britt 33.000 euro, terwijl haar kinderen in totaal maar 18.000 euro erfbelasting zouden moeten betalen. Dit is een verschil van 15.000 euro die de kleinkinderen zouden moeten bijbetalen door het oud artikel 2.7.7.0.3 Vlaamse Codex Fiscaliteit.²⁸

Ook al leek de techniek van verwerping interessant in de ogen van de overheid, in de praktijk werd dit niet vaak toegepast.²⁹ Daarnaast heeft de toepassing van deze regel een negatief gevolg voor de erfgerechtigde. Dit is dat wanneer een persoon verwerpt diegene ook geen rechten meer heeft over de gezinswoning. Het werd dus al snel duidelijk dat de Vlaamse Regering een oplossing moest zoeken voor dit probleem. Hierdoor volgde een nieuw rechtsfiguur, genaamd de gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong.

²⁴ Oud art. 2.7.7.0.3 VCF.

²⁵ H. DHOND, "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 40.

²⁶ Artikel 2.7.4.1.1, § 1 VCF.

²⁷ *Supra* 8, nr. 25.

²⁷ Art. 2.7.4.1.1, § 1 VCF.

²⁸ H. DHOND, "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 40.

²⁸ Art. 2.7.4.1.1, § 1 VCF en oud art. 2.7.7.0.3 VCF.

²⁹ H. DHOND, "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 41.

3.2. Gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong

De gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong is, zoals de naam zelf al aangeeft een variatie op de vrijwillige erfenissprong. Het wordt ook wel de 'doorgeefschenking' genoemd. Dit is een belastingvrijgestelde schenking die uitgevoerd wordt door een verkrijger van een nalatenschap ten voordele van zijn eigen afstammelingen.³⁰

Deze rechtsfiguur maakte zijn intrede in het recht door de invoering twee decreten. Dit is (i) het decreet van 8 december 2017 houdende bepalingen tot verdere regeling van de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen door de Vlaamse Gemeenschap en voor het Vlaamse Gewest en de instellingen die eronder ressorteren, diverse fiscale bepalingen, en de overname van de dienst van de belastingen op spelen en weddenschappen, en de automatische ontspanningstoestellen en de openingsbelastingen op slijterijen van gegiste dranken, *BS 14 december 2017* en (ii) het decreet van 6 juli 2018 tot modernisering van de erf- en schenkbelasting, aangepast aan het nieuwe erfrecht, *BS 20 juli 2018*.³¹

Artikel 16 van het decreet van 8 december 2017 zorgde voor de opheffing van het oud artikel 2.7.7.0.3 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit waarin stond dat de erfgenaam niet minder erfbelastingen mocht betalen dan de verwerpende erfgerechtigde. Hierdoor ontstaat er een fiscaal voordeel wanneer er gekozen wordt voor een erfenissprong.³²

Daarnaast stelde de Vlaamse regering een nieuw decreet op, genaamd: Het decreet van 6 juli 2018. Artikel 11 van dit decreet introduceerde artikel 2.8.6.0.9 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Dit artikel maakt het mogelijk om de nalatenschap te aanvaarden en toch bepaalde nalatenschapsgoederen door te schenken aan de kinderen.³³

Artikel 2.8.6.0.9 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit heeft een aantal voorwaarden en limieten. Voordat deze voorwaarden en limieten besproken worden is het eerst belangrijk om de schenkbelasting toe te lichten.

3.2.1. SCHENKBELASTING

De hoeveelheid schenkbelasting die betaald moet worden, wordt net zoals bij erfbelasting bepaald aan de hand van progressieve tarieven. Hoe groter de schenking, hoe meer schenkbelasting er betaald moet worden. In tegenstelling tot erfbelasting is er bij schenkbelasting wel een onderscheid tussen roerende en onroerende goederen.³⁴

De schenkbelasting is vastgelegd in artikel 2.8.4.1.1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Paragraaf één beschrijft de schenkbelasting van onroerende goederen in rechte lijn en tussen partners. De laagste schijf is van 0.01 cent tot en met 150.000 euro. Valt de erfenis hieronder dat moet er 3% schenkbelasting op betaald worden. Valt de erfenis tussen 150.000,01 en 250.000 euro dan bedraagt de erfbelasting 9%. Alles tussen 250.000,01

³⁰ G. VANDEN ABEELE e.a., "Kerncijfers Belgische vermogensfiscaliteit 2021", *VJP* 2021, nr. 2, 50.

³¹ H. PELGROMS, "Fiscale (gedeeltelijke) erfenissprong': vrijstelling in de schenkbelasting bij 'doorschenking' binnen het jaar (van de waarde) van geërfde goederen", *NFM* 2018, nr. 9, 294.

³² Art. 16 decreet 8 december 2017 en H. DHOND, "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 41.

³³ *Supra* 9, nr. 30.

³⁴ Art. 2.8.4.1.1, § 1 VCF.

en 450.000 wordt belast met 18% erfbelasting en alles boven 450.000,01 euro wordt belast aan 27% (zie Bijlage 2).³⁵

Daarnaast bedraagt de schenkbelasting voor schenkingen van roerende goederen 3 % voor een verkrijging in de rechte lijn en tussen partners.³⁶

3.2.2. VOORWAARDEN

Om recht te hebben op de belastingvermindering of vrijstelling zoals eerder besproken, moet er aan de volgende voorwaarden voldaan zijn:

1. de nalatenschap moet opengevallen zijn na 31 augustus 2018;
2. in het Vlaams Gewest;
3. de schenker heeft de goederen verkregen met heffing van erfbelasting, tegen de tarieven in de rechte lijn of tussen partners en deze tarieven moeten reeds betaald zijn;
4. de schenking moet gebeuren binnen één jaar na het overlijden van de erflater;
5. de begiftigde moet een afstammeling van de schenker zijn of een persoon die met een afstammeling wordt gelijkgesteld;
6. de schenking mag niet aan een opschortende voorwaarde, noch aan een opschortende termijn onderworpen zijn;
7. er moet een band zijn tussen de geërfde (onroerende) goederen en de geschonken (onroerende) goederen;
8. de vrijstelling moet formeel worden aangevraagd en moet gebeuren bij notariële akte.³⁷

Merk op dat dit wil zeggen dat erfgenaam niet meteen de goederen moet schenken, maar een jaar de tijd heeft om deze door te geven. Ook kan de erfgenaam op deze manier meerdere schenkingen doen die onder deze vrijstelling vallen. Dit kunnen de volledige nalatenschapsgoederen zijn of slechts een deel ervan.³⁸

Met een "persoon die met een afstammeling wordt gelijkgesteld" wordt een stiefkind, een zorgkind of een adoptiekind bedoeld.³⁹

Een tweede opmerking bij deze lijst van voorwaarden is dat schenkingen tussen partners en ex-partners zijn uitgesloten.⁴⁰

3.2.3. LIMIETEN

Naast de lijst met voorwaarden is de vrijstelling ook gekoppeld aan twee limieten, waarvan de eerste betrekking heeft op het bedrag van de schenking, erfenisvreemde onroerende goederen en het bedrag van

³⁵ *Supra* 10, nr. 32.

³⁶ Art. 2.8.4.1.1, § 2 VCF.

³⁷ Art. 2.8.6.0.9 VCF; A. BIESMANS, R. DEBLAUWE, M. DELBOO, N. LABEEUW, B. MEDAER, J. DE POOTER, A. STIEVENARD, "Rechtspraakoverzicht Registratie- en Erfbelasting", *AFT* 2021, afl. 6-7-8, 107; P-J. DE DECKER, *VlaNot Jaarboek 2020*, Mortsel, Intersentia, 2021, 755-760 en H. PELGROMS, "Fiscale (gedeeltelijke) erfenissprong: vrijstelling in de schenkbelasting bij 'doorschenking' binnen het jaar (van de waarde) van geërfde goederen", *NFM* 2018, nr. 9, 294-295.

³⁸ P-J. DE DECKER, *VlaNot Jaarboek 2020*, Mortsel, Intersentia, 2021, 755-756.

³⁹ A. GHYSENS, *Notariele actualiteit 2018. Verslagboek van de vormingsdagen van de Studiekring Provinciaal Genootschap der Notarissen van Oost-Vlaanderen*, Brugge, die Keure / la Charte, 2019, 228.

⁴⁰ P-J. DE DECKER, *VlaNot Jaarboek 2020*, Mortsel, Intersentia, 2021, 757.

de vrijstelling. De tweede limiet legt een formule op die gehanteerd wordt afhankelijk van het karakter van de te vererven goederen: roerend of onroerend.

3.2.3.1. Eerste limiet

De eerste limiet van artikel 2.8.6.0.9 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit bestaat uit drie delen. Ten eerste mag het bedrag van de schenking niet hoger zijn dan de erfenis. Daarnaast mogen onroerende goederen, in tegenstelling tot roerende goederen, niet erfenisvreemd zijn. Ten slotte moet de vrijstelling in verhouding van het geschonken deel worden bepaald.

3.2.3.1.1. Bedrag van de schenking

De eerste limiet bepaalt dat de schenkbelasting slechts vrijgesteld kan worden in de mate dat de waarde van de geschonken goederen niet hoger is dan de brutowaarde van de met erfbelasting belaste goederen. Op het deel van de waarde van de schenking dat hoger is, is wel schenkbelasting verschuldigd. Met andere woorden: de schenking mag niet meer bevatten dan de verworven erfenis. Is dit wel zo dan moet op het deel dat meer is dan de erfenis, schenkbelasting betaald worden.⁴¹

Indien dit het geval is, dan moet het vrijgestelde bedrag van de schenkbelasting proportioneel worden bepaald op volgende wijze:

$$\text{Bedrag schenkbelasting (zonder vrijstelling)} \times \frac{\text{Gedeelte schenking dat overeenstemt met de met erfbelasting belaste brutowaarde}}{\text{Totale belastbare grondslag van de schenking}}$$

42

Casus

Albert laat zijn dochter Britt een erfdeel ter waarde van 338.000 euro na. Britt schenkt 845.000 euro aan haar dochter. De schenking is hoger dan de waarde van de erfenis waardoor het bedrag van de vrijstelling beperkt moet worden door het tweede lid van artikel 2.8.6.0.9 Vlaamse Codex Fiscaliteit toe te passen:

$$31.350 \text{ euro} \times \frac{338.000 \text{ euro}}{845.000 \text{ euro}} = 12.540 \text{ euro}$$

Dit bedrag is de maximale vrijstelling van schenkbelasting.⁴³

⁴¹ T. DE CLERCK, "Doorgeefschenking: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018", Registratierechten. Nieuwsbrief, nr. 2, 2019, 12.

⁴² Art. 2.8.6.0.9, tweede lid VCF en H. PELGROMS, "'Fiscale (gedeeltelijke) erfenisprong': vrijstelling in de schenkbelasting bij 'doorschenking' binnen het jaar (van de waarde) van geërfde goederen", *NFM* 2018, nr. 9, 295.

⁴³ S. LIEVENS, "De doorgeefschenking in het Vlaamse Gewest. Vlabel vult haar standpunt nr. 19021 m.b.t. de doorgeefschenking verder aan", *VIP* 2021, nr. 2, 29.

Kort samengevat: de doorgeefschenking kan enkel vrijgesteld worden van schenkbelasting zolang de waarde van de geschonken goederen de brutowaarde van de met erfbelasting belaste goederen niet te boven gaat. Wanneer dit wel het geval is, zal het bedrag van de vrijstelling beperkt worden aan de hand van bovenstaande formule. Dit bedrag is de maximale vrijstelling van de schenkbelasting.⁴⁴

3.2.3.1.2. Erfenisvreemde onroerende goederen

De limiet wordt verder uitgebreid doordat roerende en onroerende goederen op een verschillende manier benaderd worden. Roerende goederen mogen, in tegenstelling tot onroerende goederen, erfenisvreemd zijn. Dit komt doordat ze na vererving vermengd raken met de persoonlijke goederen van de erfgenaam. Op deze manier is het mogelijk dat er bijvoorbeeld banktegoeden geërfd worden en een effectenportefeuille doorgeschonken wordt die niet uit de erfenis komt. Daarnaast is het ook mogelijk dat een persoon bijvoorbeeld enkel een onroerend goed erft en toch een geldsom schenkt (zie titel 3.2.4.).⁴⁵

Voor onroerende goederen geldt dit niet. Indien iemand gebruik wil maken van de vrijstelling kunnen enkel onroerende goederen die geërfd werden doorgeschonken worden. Dit komt door de Vlaamse Regering. Die wil dat er steeds een duidelijke band zichtbaar is tussen de verkregen nalatenschap enerzijds en de vrijgestelde schenking anderzijds. Wanneer de erfopvolger eigen onroerende goederen die reeds bezeten waren belastingvrij zou kunnen schenken, zou die band veel minder duidelijk zijn of mogelijks zelfs onbestaand. Toch moet het geschonken onroerend goed niet volledig uit de nalatenschap verkregen zijn. Er moet minimaal een deel van het geschonken onroerende goederen uit de nalatenschap komen. Wanneer dit het geval is, is er een kans dat er enkel een gedeeltelijke vrijstelling gegeven kan worden.⁴⁶

Casus 1

Britt heeft een appartement geërfd van haar vader Albert. Britt beslist het appartement van haar vader te houden en haar eigen huis te schenken aan haar dochter Claire. Hierbij kan artikel 2.8.6.0.9 Vlaamse Codex Fiscaliteit niet worden toegepast aangezien het geschonken onroerend goed niet uit de erfenis komt.⁴⁷

Casus 2

Albert en Babbette zijn gehuwd onder scheiding van goederen. Hierdoor zijn ze elk de helft eigenaar van een woning. Albert komt te overlijden. Hierdoor heeft Babbette de woning in vruchtgebruik verkregen. Cédric, de zoon van Albert en Babbette krijgt de helft van de blote eigendom. Babbette beslist de woning aan haar zoon Cédric te schenken. Artikel 2.8.6.0.9 Vlaamse Codex Fiscaliteit kan worden toegepast. Hierbij moet er wel

⁴⁴ S. LIEVENS, "De doorgeefschenking in het Vlaamse Gewest. Vlabel vult haar standpunt nr. 19021 m.b.t. de doorgeefschenking verder aan", *VIP* 2021, nr. 2, 27-29.

⁴⁵ A. GHYSENS, *Notariele actualiteit 2018. Verslagboek van de vormingsdagen van de Studiekring Provinciaal Genootschap der Notarissen van Oost-Vlaanderen*, Brugge, die Keure / la Charte, 2019, 228.

⁴⁶ Art. 2.8.6.0.9, zesde lid VCF; MvT bij ontwerp van decreet tot modernisering van de erf- en schenkbelasting aan het nieuwe erfrecht, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-2018, 1584/1, 44; T. De Clerck, "Doorgeefschenking: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018", *Registratierechten. Nieuwsbrief*, nr. 2 2019, 13 en A. GHYSENS, *Notariele actualiteit 2018. Verslagboek van de vormingsdagen van de Studiekring Provinciaal Genootschap der Notarissen van Oost-Vlaanderen*, Brugge, die Keure / la Charte, 2019, 229.

⁴⁷ A. GHYSENS, *Notariele actualiteit 2018. Verslagboek van de vormingsdagen van de Studiekring Provinciaal Genootschap der Notarissen van Oost-Vlaanderen*, Brugge, die Keure / la Charte, 2019, 229.

rekening gehouden worden met de limieten aangezien er meer is geschonken dan dat er in de erfenis is verkregen.⁴⁸

3.2.3.1.3. Bedrag van de vrijstelling

Er is ook nog een derde onderdeel van de eerste limiet aan de belastingvermindering die kan worden toegekend aan de doorgeefschening. Dit is dat het bedrag van de vrijstelling nooit hoger mag zijn dan het bedrag van de erfbelasting dat werd geheven op de overdracht aan de schenker. Als de doorgeefschening slechts betrekking heeft op een deel van de geërfde goederen, wordt het in aanmerking te nemen bedrag van de betaalde erfbelasting slechts verhoudingsgewijs bekeken. Dit wil zeggen dat de vrijstelling in verhouding van het geschonken deel wordt bepaald.⁴⁹

Casus

Britt erft 3.000 euro. Ze schenkt 1.000 euro door naar Claire. Britt moet erfbelasting betalen op 3.000 euro. Claire is vrijgesteld van schenkbelasting.

In totaal op 3.000 euro zou 90 euro schenkbelasting betaald moeten worden, maar dit wil niet zeggen dat Claire 90 euro vrijstelling krijgt. Ze krijgt enkel vrijstelling op het deel dat ze geschonken kreeg (1.000 euro). Daarom wordt ze vrijgesteld van 30 euro en niet 90 euro.

3.2.3.2. Tweede limiet

Het tweede limiet bepaalt dat bij de berekening van de betaalde erfbelasting alleen rekening werd gehouden met de erfbelasting betaald op de betrokken categorie van goederen. Deze categorieën zijn de roerende goederen enerzijds en de onroerende goederen anderzijds. Dit betekent concreet dat het bedrag van de erfbelasting beperkt werd aan de hand van de volgende formule:

$$\begin{array}{l} \text{Het bedrag van de erfbelasting berekend in} \\ \text{hoofde van de schenker op de betrokken} \\ \text{categorie goederen} \end{array} \quad \times \quad \frac{\begin{array}{l} \text{Het gedeelte van de schenking dat overeenstemt} \\ \text{met de met erfbelasting belaste brutowaarde} \end{array}}{\begin{array}{l} \text{De brutowaarde van de met erfbelasting belaste} \\ \text{goederen in de betrokken categorie} \end{array}}$$

50

Deze derde beperkingen leidde tot een aantal onrechtvaardige situaties en problemen.

⁴⁸ A. GHYSENS, *Notariele actualiteit 2018. Verslagboek van de vormingsdagen van de Studiekring Provinciaal Genootschap der Notarissen van Oost-Vlaanderen*, Brugge, die Keure / la Charte, 2019, 229.

⁴⁹ Art. 2.8.6.0.9, derde lid VCF; DE CLERCK, T., "Doorgeefschening: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018", *Registratierechten. Nieuwsbrief*, nr. 2/2019 Wolters kluwer 11-13.

⁵⁰ T. DE CLERCK, "Doorgeefschening: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018", *Registratierechten. Nieuwsbrief*, nr. 2/2019 Wolters kluwer, 13.

3.2.3.3. Voordelen

In tegenstelling tot de volledige vrijwillige erfenissprong kan de erfgenaam, in dit geval het kind, ervoor kiezen een deel van de erfenis te behouden en toch ook een deel door te geven aan de kinderen van de erfgenaam. Daarnaast kan er een deel erfbelasting uitgespaard worden.

3.2.3.4. Problemen

Er zijn echter ook nadelen verbonden aan deze vorm van erfenissprong.

Ten eerste is de termijn van één jaar om een doorgeefschenking te realiseren niet altijd lang genoeg. Het kan voorkomen dat de erfenis nog niet volledig rond is binnen die termijn. De erfenis (deels) belastingvrij doorschenken is dan geen optie meer.

Daarnaast kon iemand die een roerend goed wilde doorschenken enkel genieten van een vrijstelling of vermindering tot beloop van de erfbelasting die er op de geërfde roerende goederen werden betaald. Het feit dat er een onroerend goed werd geërfd en hierop erfbelasting werd betaald dat niet werd doorgeschonken, deed daar niets aan af.⁵¹

3.2.4. WETSWIJZIGING

Het werd dus al snel duidelijk dat het vierde lid van artikel 2.8.6.0.9 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit een te grote beperking voor de vrijstelling opleverde. Hierdoor volgde het Vlaams decreet van 21 december 2018. Dit decreet schrapte bepaalde woorden uit de formule van het tweede limiet voor de berekening van de vrijstelling. Daardoor ziet de formule er als volgt uit:

$$\text{Het bedrag van de erfbelasting berekend in hoofde van de schenker} \times \frac{\text{Het gedeelte van de schenking dat overeenstemt met de met erfbelasting belaste brutowaarde}}{\text{De brutowaarde van de met erfbelasting belaste goederen}}$$

De woorden "op de betrokken categorie van goederen" in artikel 2.8.6.0.9., vierde lid, 1° Vlaamse Codex Fiscaliteit en "in de betrokken categorie" in artikel 2.8.6.0.9., vierde lid, 3° Vlaamse Codex Fiscaliteit werden uit het artikel geschrapt. Dit heeft het gevolg dat er een hogere vrijstelling van de schenkbelasting kan zijn.⁵²

Merk op dat deze wetgeving relatief nieuw is. Daardoor zal de praktijk in de komende jaren moeten uitwijzen of deze uitsluiting van de doorgeefschenking gerechtvaardigd is.⁵³

⁵¹ *Supra* 14, nr. 50.

⁵² R. DEBLAUWE, "Het nieuwe erfrecht en zijn fiscale consequenties", *AFT* 2018, 30.

T. DE CLERCK, "Doorgeefschenking: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018", *Registratierechten. Nieuwsbrief*, nr. 2/2019 Wolters kluwer, 13-14.

⁵³ DE CLERCK, T., *Doorgeefschenking: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018*, *Registratierechten* nr. 2/2019 Wolters kluwer, 13-14.

3.2.5. CASUSSEN

3.2.5.1. Casus 1

Deze paragraaf beschrijft een voorbeeld van een erfenis die bestaat uit onroerende goederen, waarbij er roerende goederen die vreemd zijn aan de nalatenschap doorschonken worden naar de kleinkinderen.

Britt erft een onroerend goed van haar vader Albert. Ze kiest ervoor het onroerend goed zelf te behouden. Ze bezit een effectenportefeuille die ze reeds al had voor de aanvaarding van de erfenis. Nu wenst ze deze te laten overspringen aan haar kinderen. Dit kan door het decreet van 21 december 2018 die ervoor zorgde dat er geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen roerende en onroerende goederen. Hierdoor kan Britt nu haar effectenportefeuille doorschenken aan de hand van de vrijstelling, ondanks dat er in de erfenis van Albert enkel onroerende goederen zaten.⁵⁴

3.2.5.2. Casus 2

Een voorbeeld van een gelijktijdige schenking van een roerend goed en een niet-erfenisvreemd onroerend goed. Hierbij is de schenking groter dan het bruto-erfdeel.

Albert komt te overlijden. Hij laat een dochter achter, Britt. Britt aanvaardt de nalatenschap van haar vader. In deze nalatenschap zitten roerende en onroerende goederen.

De brutowaarde van het erfdeel roerende goederen bedraagt: 50.000 euro.

De brutowaarde van het erfdeel onroerende goederen bedraagt: 200.000 euro.

In totaal erft Britt 250.000 euro bruto. Hierop betaalt ze een som van 14.700 euro erfbelasting.

Ze besluit om het onroerend goed en een deel roerende goederen door te schenken aan haar dochter Claire volgens de voorwaarden omschreven in artikel 2.8.6.0.9 Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Ze schenkt 200.000 euro onroerende goederen en 60.000 euro roerende goederen, dit is een totale schenking van 260.000 euro.

Aan de hand van deze gegevens kan de schenkbelasting zonder vrijstelling berekend worden. De onroerende goederen die Britt schenkt komen rechtstreeks uit de erfenis van haar vader. Daarnaast komen de roerende goederen deels uit de erfenis en deels van Britt haar eigen vermogen. Hierdoor kan de totale schenkbelasting in aanmerking komen voor de toepassing van de vrijstelling.

Berekening schenkbelasting van de roerende goederen:

60.000 euro x 3% = 1.800 euro

Berekening schenkbelasting van de onroerende goederen:

⁵⁴ R. DEBLAUWE, R. ABIUSO, J. DE PRETER, "Vrijstelling van schenkbelasting bij erfenissprong: Schrapping 'categorie van goederen' bij decreet van 21 december 2018: concrete impact en overzicht stand van zaken", <https://www.tiberghien.com/nl/1526/vrijstelling-van-schenkbelasting-bij-erfenissprong-schrapping-categorie-van-goederen-bij-decreet-van-21-december-2018-concrete-impact-en-overzicht-stand-van-zaken> (geraadpleegd op 26 april 2023).

$$(150.000 \text{ euro} \times 3\%) + (50.000 \text{ euro} \times 9\%) = 9.000 \text{ euro}$$

De totale schenkbelasting bedraagt 10.800 euro.

De waarde van de geschonken goederen (260.000 euro) is hoger dan de waarde van de geërfde goederen (250.000 euro). Hierdoor moet de eerste limiet uit artikel 2.8.6.0.9, tweede lid van de Vlaamse Codex Fiscaliteit toegepast worden:

Bedrag schenkbelasting (zonder vrijstelling)	X			Gedeelte schenking dat overeenstemt met de met erfbelasting belaste brutowaarde
				Totale belastbare grondslag van de schenking
10.800 euro	X	250.000 euro		= 10.384,62 euro
		260.000 euro		

De maximale schenkbelasting bedraagt 10.384,62 euro.

Het tweede limiet moet niet berekend worden aangezien Britt maar één schenking doet.

De verschuldigde schenkbelasting bedraagt: 10.800 euro - 10.384,62 euro = 415,38 euro.

Claire, Britt haar dochter zal op haar schenking van 260.000 euro 415,38 euro schenkbelasting moeten betalen.⁵⁵

⁵⁵ VLAAMSE BELASTINGSDIENST, "SP 19021 – Doorgeefschenking", <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-belastingdienst/sp-19021-doorgeefschenking#situatie-3> (geraadpleegd op 4 mei 2023).

3.3. Testament

De derde optie waarmee er een erfenissprong kan gerealiseerd worden is door middel van een testament. In tegenstelling tot de volledige vrijwillige erfenissprong en de gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong is het bij een testament de erflater die bepaalt tot wie zijn nalatenschap geroepen wordt. Bij de vorige twee opties werd de erfenissprong gecreëerd door middel van verwerping en lag het initiatief tot erfenissprong bij het kind van de erflater. Bij een testament is het op basis van de wil van de testator. Voor 2012 was het enkel mogelijk om via een testament een deel van de erfenis na te laten aan de kleinkinderen. Nu is het testament één van vier opties waarbij kleinkinderen kunnen erven zonder dat hun ouders vooroverleden zijn.

3.3.1. DEFINITIE

Een testament is een middel waarmee een persoon zijn laatste wens uitdrukt en beschrijft wie hij wat wil nalaten. Met een testament kan de testator ervoor kiezen om af te wijken van de wettelijke devolutie. Dit betekent dat hij hiermee kan afwijken van de bepaalde wettelijke regels. Daarnaast is het opgesteld door één persoon, het is eenzijdig, vrij en zonder tussenkomst van anderen. De eenzijdigheid brengt met zich mee dat een testament ook ten alle tijden herroepbaar is door de testator. Een testament heeft pas effect na het overlijden van de testator. Het staat dan ook rechtstreeks in verband met de nalatenschap van de maker.⁵⁶

3.3.2. RESERVATAIRE ERFGENAMEN

Hoewel een testament de laatste wilsbeschikking is van de erflater, kan hij niet volledig bepalen wat er met de erfenis gebeurt. Er is namelijk een voorbehouden deel van de nalatenschap waarover de erflater niet vrij mag beschikken. Dit deel wordt de reserve genoemd. Reservataire erfgenamen die hun reserve op het eerste gezicht niet bekomen kunnen de vordering tot inkorting instellen. Dit komt voor wanneer de erflater bij leven (d.m.v. schenkingen) of bij testament (d.m.v. legaten) zijn vrij te beschikken deel overschreed.

De huidige wetgeving bepaalt dat er twee soorten reservataire erfgenamen zijn. Dit zijn de afstammelingen van de erflater en de langstlevende echtgenoot.⁵⁷

3.3.2.1. *Afstammelingen*

Kinderen van de erflater hebben in principe recht op de helft van de rekenboedel. Dit heeft tot gevolg dat giften onder levenden of bij testament de helft van de rekenboedel mogen overschrijden. Er moet wel rekening mee gehouden worden dat het de keuze is van de afstammelingen om te bepalen of ze hun reserve opeisen door middel van een invordering tot inkorting.

De rekenboedel is het geheel dat de nalatenschap zou bevatten indien de erflater geen schenkingen onder levenden had gedaan. De manier waarop dit berekend wordt staat in artikel 4.153 Burgerlijk Wetboek, maar daar zal nu niet verder op ingegaan worden.⁵⁸

⁵⁶ Z. DE BOCK en I. HEYLEN, "Enkele procedurele en civielrechtelijke aspecten aangekaart - Noot bij Gent 9 november 2017", *BN* 2018, nr. 4, 200-205 en R. DILLEMANS, *Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, VII Testamenten, Antwerpen, Standaard wetenschappelijke uitgeverij, 1971, 1.

⁵⁷ C. DECLERCK en W. PINTENS, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 435-440.

⁵⁸ Art. 4.153 BW en C. DECLERCK en W. PINTENS, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 445-446.

De kinderen van de erflater zijn reservataire erfgenamen. Dit wil zeggen dat de helft van de rekenboedel hun is voorbehouden. Indien de erflater toch meer schenkt kunnen de reservataire erfgenamen dit deel opeisen via het instellen van de vordering tot inkorting.⁵⁹

Artikel 4.145 Burgerlijk Wetboek bepaalt dat: "de giften mogen de helft van de rekenboedel bedoeld in artikel 4.153 niet overschrijden, indien de beschikker bij zijn overlijden één of meer kinderen, of afstammelingen van deze kinderen, die bij plaatsvervulling komen, achterlaat."⁶⁰

Hierbij is het belangrijk te vermelden dat wanneer er vooroverlijden plaatsvindt, de kleinkinderen door middel van plaatsvervulling tot de graad van nalatenschap geroepen worden.⁶¹

3.3.2.1.1. Casus

Albert komt te overlijden. Door middel van een testament liet hij zijn verzorgsters zijn hele nalatenschap na. Verder heeft hij nog drie kinderen; Britt, Claire en Daniël. Zij hebben samen recht op 1/2 van de rekenboedel. Dit wil zeggen dat Britt recht heeft op 1/6, Claire recht heeft op 1/6 en Daniël ook recht heeft op 1/6 van de rekenboedel. Indien de kinderen van Albert graag dit deel willen ontvangen zullen ze een vordering tot inkorting moeten instellen. Met andere woorden kan de verzorgster de gehele nalatenschap verkrijgen door middel van een testament, maar de kinderen hebben het recht om hun deel op te eisen.

3.3.2.2. Langstlevende echtgenoot

Er zijn twee soorten reserve voor de langstlevende echtgenoot. Dit zijn de abstracte reserve en de concrete reserve. Het is aan de langstlevende echtgenoot om te bepalen welke optie verkozen wordt.⁶²

De abstracte reserve van de langstlevende echtgenoot wordt besproken in artikel 4.147, § 1 van het Burgerlijk Wetboek. "Niettegenstaande elke andersluidende bepaling verkrijgt de langstlevende echtgenoot het vruchtgebruik van de helft van de rekenboedel zoals omschreven in artikel 4.153."

Dit wil zeggen dat de langstlevende echtgenoot recht heeft op het vruchtgebruik van de helft van de fictieve massa.

De concrete reserve bepaalt dat de reserve van de langstlevende echtgenoot bestaat uit het vruchtgebruik op de gezinswoning en de huisraad.⁶³

3.3.2.2.1. Casus

Albert is op het moment van overlijden getrouwd met Babbette. Samen hebben Babbette en Albert twee kinderen, Cédric en Deniz. Voor zijn overlijden stelde Albert een testament op waarin staat dat hij het deel van zijn erfenis dat normaal naar zijn vrouw Babbette gaat, nalaat aan Fien, zijn minnares. Fien krijgt dus het vruchtgebruik op de gehele nalatenschap (volgens de regels van de wettelijke devolutie).

⁵⁹ C. DECLERCK en W. PINTENS, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 438.

⁶⁰ Art. 4.145 BW.

⁶¹ C. DECLERCK en W. PINTENS, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 435-440.

⁶² A-L. VERBEKE e.a., *Erfrecht & giften* (vierde editie), Mortsel, Intersentia, 2023, 431.

⁶³ A-L. VERBEKE e.a., *Erfrecht & giften* (vierde editie), Mortsel, Intersentia, 2023, 432-433.

Babbette laat haar echter niet doen. Ze beslist een invordering tot inkorting in te stellen en wil zo haar reserve opeisen. Hierbij heeft ze de keuze uit het vruchtgebruik van de helft van de rekenboedel enerzijds, ofwel het vruchtgebruik over de gezinswoning met inboedel anderzijds.

Daarnaast krijgen Cédric en Deniz, de kinderen van Babbette en Albert de blote eigendom op de gehele nalatenschap.

3.3.3. ERFENISSPRONG MET TESTAMENT

Aan de hand van legaten die opgenomen zijn in een testament kan een testator kleine stukken uit het vermogen nalaten aan een kleinkind.⁶⁴

3.3.3.1. Voordelen

Zoals eerder besproken stijgt de erfbelasting naarmate het erfdeel groter wordt. Aan de hand van een testament kan de erflater zijn vermogen in kleine stukjes verdelen. Door deze versnippering worden de legatarissen niet al te zwaar belast. Merk op dat er op legaten die niet meer bedragen dan 12.500 euro geen erfbelasting betaald moet worden door de kleinkinderen van de erflater.⁶⁵

Daarnaast kan de erflater aan de hand van een testament zelf kiezen welke erfgerechtigde welk deel van de nalatenschap krijgt. Op deze manier is de testator niet afhankelijk van het kind om de erfenis te verwerpen of door te schenken. De testator heeft hier zelf de touwtjes in handen.

3.3.3.2. Problemen

Als reactie van het later sterven van de erflater kiezen mensen er vaker voor om kleinkinderen een deel van de erfenis na te laten door middel van een testament. Hierbij komt een probleem voor: door de reserve van de kinderen is de grootouder beperkt door het beschikbaar deel. Wanneer de grootouder te veel schenkt kunnen de kinderen de inkorting vorderen van de schenking aan de kleinkinderen. Dit wil zeggen dat de schenking wordt verrekend ten belope van het overschreden deel. De reservataire erfgenaam kan een deel van de schenking terugvragen.⁶⁶

⁶⁴ NOTARIS.BE, "Nalaten aan de volgende generaties", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁶⁵ Art. 2.7.5.0.1 VCF; R. DEBLAUWE, "Van duolegaat naar vriendenlegaat en private stichting", *AFT* 2021, afl. 4, 13 en NOTARIS.BE, "Nalaten aan de volgende generaties", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁶⁶ N. LABEEUW en S. LONGERSTAY, "De globale en punctuele erfovereenkomsten", *BN* 2017, nr. 4, 196-197 en NOTARIS.BE, "Nalaten aan de volgende generaties", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

3.4. Erfovereenkomsten

Erfovereenkomsten zijn net zoals de volledige vrijwillige erfenissprong relatief nieuw. Daarom zal dit deel uitgebreid besproken worden. Erfovereenkomsten zijn ingevoerd op 1 september 2018. Hiervoor was het niet toegelaten om een erfovereenkomst op te stellen.

Net zoals bij een testament wordt een erfovereenkomst opgesteld wanneer de erflater nog in leven is en heeft het pas uitwerking vanaf het overlijden.

Een erfovereenkomst is zoals het woord zelf al zegt een overeenkomst. De partijen zijn dus verbonden indien er cumulatief aan de volgende voorwaarden zijn voldaan: Een erfovereenkomst moet een beding zijn waarin een verbintenis is vervat. In deze verbintenis wordt afgeweken van de wettelijke regeling. Er worden rechten verleend in een nalatenschap op een bestanddeel ervan dat nog niet is opengevallen waarbij enkel louter eventuele rechten worden toegekend, gewijzigd of afgestaan.⁶⁷

De wettelijke basis voor een erfovereenkomst is artikel 4.242 van het Burgerlijk Wetboek.

3.4.1. SOORTEN ERFOVEREENKOMSTEN

Momenteel zijn er twee soorten erfovereenkomsten die toegestaan zijn door de wet. Dit zijn de globale erfovereenkomst en de punctuele erfovereenkomst. Deze worden hieronder verder gedetailleerd behandeld.⁶⁸

3.4.1.1. Globale erfovereenkomsten

De globale erfovereenkomst wordt ook wel het 'familiepact' genoemd. Dit is een overeenkomst die de mogelijkheid biedt voor een ouder of eventueel ouders om voorafgaand aan hun overlijden samen met al hun vermoedelijke erfgenamen in rechte neerdalende lijn de nalatenschap te regelen. Dit gebeurt op bindende wijze. Op deze manier wordt de toewijzing en verdeling van de nalatenschap geregeld. Het verschil tussen de familiale erfovereenkomst en een testament is dat hierbij alle vermoedelijke erfgenamen aanwezig moeten zijn.⁶⁹

De globale erfovereenkomst zit vervat in artikel 4.255, § 2 van het Burgerlijk Wetboek: "Elke vermoedelijke erfgenaam in rechte neerdalende lijn van de beschikker kan erin toestemmen dat zijn eigen kinderen in zijn plaats worden toebedeeld. In die hypothese omvat de overeenkomst alle kinderen van de vermoedelijke erfgenaam in rechte neerdalende lijn die verzaakt om persoonlijk te worden toebedeeld.

In de nalatenschap van de vermoedelijke erfgenaam in rechte neerdalende lijn die heeft toegestemd dat zijn eigen kinderen in zijn plaats worden toebedeeld, worden de door hen van de beschikker verkregen goederen behandeld alsof ze deze rechtstreeks van hun ouder hebben verkregen."

De wetgever heeft deze bepaling ingevoerd voor burgers die tijdens hun leven de verdeling van hun vermogen tussen hun kinderen in alle transparantie wil verdelen. Op deze manier zijn ze zeker dat hun wil nadien niet

⁶⁷ R. BARBAIX, *Het nieuwe erfrecht 2017*, Antwerpen, Intersentia 2017, 247.

⁶⁸ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁶⁹ *Supra* 20, nr. 69.

meer het voorwerp kan zijn van een betwisting. Met deze reden kan er een globale erfovereenkomst gesloten worden. Dit moet met het bijzijn van alle (vermoedelijke) erfgenamen in neerdalende lijn.⁷⁰

Het doel van een globale erfovereenkomst is om te zorgen voor een 'evenwicht' tussen de ouder(s) en de vermoedelijke erfgenamen in rechte neerdalende lijn. Er moet bij een globale erfovereenkomst met andere woorden een gelijkheid tussen de erfgenamen zijn. Deze gelijkheid is een subjectief evenwicht dat wordt afgestemd op de concrete situatie van elke erfgenaam. Zo wordt ruimte geboden aan de partijen en de wensen van de familie.⁷¹

De globale erfovereenkomst laat toe dat bepaalde erfgenamen minder krijgen dan anderen. Er kan zelfs beslist worden dat sommige erfgenamen helemaal niks krijgen. Dit kan indien de persoonlijke of professionele situatie dit toelaat. Hierbij is het akkoord van alle partijen in de globale erfovereenkomst belangrijk. Deze regeling heeft het doel om een billijk, rechtvaardig evenwicht te creëren in de ogen van de erfgenamen.⁷²

Daarnaast is de globale erfovereenkomst ook zeer interessant voor nieuw-samengestelde gezinnen. Het kan de relaties tussen de kinderen uit nieuw-samengestelde gezinnen ten goede komen om overleg te hebben over de globale erfovereenkomst. Vaak lopen relaties tussen de kinderen uit nieuw-samengestelde gezinnen niet erg soepel. Het overleg rond de globale erfovereenkomst kan een factor zijn om deze erfgenamen aan de praat te krijgen en zo discussies na het overlijden van de gemeenschappelijke ouder te beperken. Door middel van een globale erfovereenkomst is het mogelijk voor de erflater om zijn stiefkinderen bij de globale erfovereenkomst te betrekken. Dit is geen geldigheidsvereiste, maar kan in nieuw-samengestelde gezinnen oplossingen bieden.⁷³

Aan de hand van het familiepact kan er een erfenissprong ontstaan. Als familie kan er beslist worden dat de grootouders een deel nalaten aan de kleinkinderen.

Daarnaast is een globale erfovereenkomst een mogelijkheid om de reserve van de kinderen te omzeilen. Wanneer grootouders hun kleinkinderen in hun testament willen opnemen moeten ze rekening houden met de reserve van de kinderen. Door een globale erfovereenkomst kan ieder kind toestaan dat zijn eigen kinderen, de kleinkinderen van de erflater de reserve krijgen in de plaats van de kinderen. Op deze manier blijft de helft van de nalatenschap over om aan derde te schenken.⁷⁴

3.4.1.2. Punctuele erfovereenkomsten

Punctuele erfovereenkomsten zijn overeenkomsten die het mogelijk maken voor toekomstige erfgerechtigden om specifieke afspraken te maken of beslissingen te nemen over bepaalde aspecten van een schenking of een

⁷⁰ Voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, *Parl.St. Kamer 2016-17*, nr. 54-2282, 4; K. DESMET en N. LAUWERS, *Vermogensplanning & Het praktische nut van erfovereenkomsten*, Mortsel, Intersentia, 2021, 174 en NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁷¹ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁷² D. DEFERME, "Verbintenissenrecht en de globale erfovereenkomst", *NFM 2022*, nr. 6, 263.

⁷³ T. DELAMEILLIEURE, *Notariële actualiteit 2020-2021*, Mortsel, Intersentia, 2021, 268.

⁷⁴ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

erfenis. Het is daarbij niet vereist dat alle potentiële erfgenamen rond de tafel zitten om tot een evenwichtig akkoord te komen.⁷⁵

De punctuele erfovereenkomst kan drie verschillende regelingen teweegbrengen. Zo kan allereerst de waarde van de schenking met oog op latere inbreng alvast worden vastgelegd. Daarnaast is het ook mogelijk dat het kind van de erflater in de punctuele erfovereenkomst aanvaardt dat zijn minimum erfdeel niet wordt bekomen. Tenslotte kan deze soort erfovereenkomst ook de erfenissprong realiseren. Deze drie regelingen worden in dit onderdeel verder besproken.⁷⁶

Ten eerste kunnen erfgenamen aan de hand van de punctuele erfovereenkomst samen de waarde van een eventuele schenking vastleggen met oog op latere inbreng bij overlijden. Om discussies binnen de familie te vermijden, kan er op deze manier aan het risico van de schommelende waarde van goederen tegemoetkomen worden. Door middel van een punctuele erfovereenkomst kan er op voorhand tussen broers en zussen duidelijkheid komen zodat men achteraf niet voor verrassingen komt te staan.⁷⁷

Daarnaast kan een familie met een punctuele erfovereenkomst ervoor kiezen om afstand te doen van het recht op de reserve. Reservataire erfgenamen kunnen in een authentieke akte verklaren dat ze de inkorting van een schenking niet zullen eisen.⁷⁸

Ten slotte kan er via een punctuele erfovereenkomst een erfenissprong gemaakt worden. Dit kan wanneer een grootouder rechtstreeks aan zijn kleinkind schenkt. Hierbij moet de ouder van het kleinkind toestemming geven dat dit op zijn erfdeel zal worden aangerekend. Met andere woorden, het kind van de erflater, die een reservataire erfgenaam is doet afstand van zijn recht tot invordering van de reserve. Hierdoor kan het kleinkind later bij het overlijden van de grootouder niet verontrust worden dat zijn eigen ouder zijn erfrechtelijke reserve zou aanspreken zoals wel het geval kan zijn bij een testament.⁷⁹

3.4.2. VOORDELEN

Erfovereenkomsten creëren zekerheid. De erflater kan op deze manier sterven met een gerust hart, wetende dat de nalatenschap is verdeeld op de manier die dat de erflater voor ogen had.

Bij de globale erfovereenkomst moeten alle mogelijke afstammelingen in neerdalende lijn aanwezig zijn: met andere woorden, alle kinderen en plaatsvervullers. Het komt dan ook niet als een verrassing dat dit kan zorgen voor mogelijke discussies, net zoals bij vele discussies over erfenissen. Toch rijst hierbij een significant voordeel: de mogelijke discussies over de erfenis worden verschoven naar een moment waarop de erflater zelf nog in leven is. Wanneer er eenmaal een overeenkomst is gesloten, zijn de erfgenamen gebonden door hun gemaakte afspraken. Hierdoor biedt de erfovereenkomst ontegensprekelijk gemoedsrust voor families.

⁷⁵ *Supra* 22, nr. 75.

⁷⁶ N. LABEEUW en S. LONGERSTAY, "De globale en punctuele erfovereenkomsten", *BN* 2017, nr. 4, 196-198 en NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁷⁷ *Supra* 22, nr. 75.

⁷⁸ N. LABEEUW en S. LONGERSTAY, "De globale en punctuele erfovereenkomsten", *BN* 2017, nr. 4, 197.

⁷⁹ J. DECUYPER en J. RUYSEVELDT, *Successierechten*, Wolters Kluwer, 100.

Alles wordt op voorhand geregeld, waardoor discussies over gekregen schenkingen en voordelen worden vermeden eenmaal de erflater er niet meer is.⁸⁰

Daarnaast kan de globale erfovereenkomst zorgen voor een gelijke behandeling voor kinderen uit nieuw samengestelde gezinnen. De verplichting om alle kinderen te betrekken en de mogelijkheid om eventuele stiefkinderen te betrekken, komt tegemoet aan de wens van nieuw samengestelde families. Zo kunnen ze hun eigen kinderen en die van hun nieuwe partner op een gelijke wijze behandelen.⁸¹

Ten slotte is er nog een significant voordeel bij erfovereenkomsten. De contractanten kunnen in een erfovereenkomst afstand doen van het recht tot invordering van de reserve. Bij het overlijden van de erflater kan het kind in geen geval zijn reservatair erfdeel meer opeisen. Dit is wel het geval wanneer de erflater een testament opmaakt.

3.4.3. PROBLEMEN

In het algemeen zijn erfovereenkomsten aan veel vormvoorwaarden en strikte regels verbonden. In principe geldt er nog steeds een verbod om overeenkomsten te maken rond erfenissen, met uitzondering van de globale en punctuele erfovereenkomsten. Dit zijn instrumenten die gebruikt moeten worden om onevenwicht uit het verleden recht te trekken. De familieleden hebben geen volledige vrijheid bij het opstellen van een erfovereenkomst. Daarnaast mogen erfovereenkomsten slechts opgesteld worden volgens de regels van de kunst.⁸²

Verder blijven erfovereenkomsten over een volledige nalatenschap verboden. Er kunnen enkel regelingen gesloten worden omtrent specifieke delen of aspecten van de nalatenschap.

Ten derde is het niet toegelaten dat kinderen afzonderlijk afspraken maken met de ouder over hun deel van de erfenis. Dit geldt ook tussen broers en zussen, zij kunnen onderling ook geen afspraken hierover maken. Verder mogen erfgenamen geen overeenkomsten sluiten met derden. Een voorbeeld hiervan is de vertegenwoordiger van een familiebedrijf.⁸³

Familieleden kunnen niet zelf een rechtsgeldige erfovereenkomst sluiten. Om een rechtsgeldige erfovereenkomst op te stellen moet de familie langs een notaris die de erfovereenkomst opstelt in een authentieke akte. De notaris kan op deze manier de partijen bijstaan met raad. De erfovereenkomst is geen middel om de nalatenschap te verdelen onder de kinderen. Het is er enkel ter beschikking om bepaalde scheefftrekkingen van het verleden ongedaan te maken en zo het evenwicht te herstellen.⁸⁴

Daarnaast moet een erfovereenkomst ook voldoen aan strenge formaliteiten.

⁸⁰ N. LABEEUW en S. LONGERSTAY, "De globale en punctuele erfovereenkomsten", BN 2017, nr. 4, 191 en NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁸¹ Supra 23, nr. 81.

⁸² N. LABEEUW en S. LONGERSTAY, "De globale en punctuele erfovereenkomsten", BN 2017, nr. 4, 187 en NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁸³ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁸⁴ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

Er is bewust gekozen voor strenge formaliteiten omdat een erfovereenkomst een garantiemechanisme is voor de partijen. Het doel van de wetgever was te verzekeren dat iedere partij goed beseft waar zij hun instemming mee geven. Het ondertekenen van de erfovereenkomst gaat een relatief lange procedure vooraf, die de partijen toelaat om hun beslissing weloverwogen te nemen en hen te laten bijstaan met de nodige raad. De partijen krijgen eerst een ontwerp van de erfovereenkomst. Vijftien dagen hierna kan er pas een vergadering plaatsvinden. Hierbij gaat de notaris informatie toelichten.⁸⁵

Na de dag van de vergadering moet er een termijn van één maand verstrijken, daarna kan de erfovereenkomst ondertekend worden. Deze termijnen zijn van dwingend recht en zijn bedoelt om doordachte keuzes te maken en advies te vragen indien nodig.⁸⁶

Een erfovereenkomst moet opgemaakt worden in een authentieke akte. Volgens de wetgever is het optreden van de notaris noodzakelijk aangezien deze de rol van raadsman op zich moet nemen ten aanzien van elk van de partijen. Hij dient ook onpartijdig te blijven.⁸⁷

Het grootste probleem bij een globale erfovereenkomst is dat alle erfgenamen betrokken moeten worden. Alle vermoedelijke erfgenamen in rechte neerdalende lijn moeten hierbij dus van de partij zijn. Dit heeft het natuurlijke gevolg dat de overeenkomst gemakkelijker zal worden bereikt indien ouders, kinderen en eventueel kleinkinderen een goede verstandhouding hebben. Het is moeilijk om tot een overeenkomst te komen wanneer niet iedereen op dezelfde golflengte zit. Het is cruciaal dat alle erfgenamen in neerdalende lijn betrokken worden. Als een erfgerechtigde weigert de globale erfovereenkomst te ondertekenen dan kan de overeenkomst niet gesloten worden.⁸⁸

Merk op dat de globale erfovereenkomst enkel betrekking heeft op (nieuw samengestelde) gezinnen waarbij de partners getrouwd of wettelijk samenwonend zijn. Kinderen van feitelijk samenwonende partners zijn hierbij geen partij.⁸⁹

⁸⁵ N. LABEEUW en E. JANSSENS, "[Erfrecht] Valkeniersclausule en het (nieuwe) formalisme van de erfovereenkomsten", *NOT* 2017, nr. 19, 4 en NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁸⁶ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁸⁷ GwH, 17/10/2019, RABG 2020, nr. 4, 300.

⁸⁸ T. DELAMEILLIEURE, *Notariële actualiteit 2020-2021*, Mortsel, Intersentia, 2021, 268 en NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

⁸⁹ NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

4. KEUZE VAN METHODE

Nu dat de vier mogelijkheden uitvoerig besproken zijn is het belangrijk uit te zoeken in welke situatie welke vorm van erfenissprong het meest aangewezen is. Dit hoofdstuk zal worden besproken aan de hand van casussen en eigen opvattingen. Elke mogelijkheid zal eerst nog eens kort toegelicht worden.

4.1. De volledige vrijwillige erfenissprong

De volledige vrijwillige erfenissprong is de verwerping van de nalatenschap door het kind van de erflater, zodat het kleinkind van de erflater de gehele nalatenschap krijgt. Met andere woorden het "alles-of-nietsverhaal".

Deze techniek heeft als basis de verwerping van de nalatenschap. De erfgerechtigde krijgt hierbij helemaal niks. Het kleinkind van de erflater dat de nalatenschap wel aanvaardt krijgt dan alles, ook eventueel de rechten op de gezinswoning. Het is dus geen ideale situatie voor erfgerechtigde die een beetje zekerheid willen voor op hun oude dag.

De volgende situatie zou dan ook een mogelijkheid kunnen zijn om te kiezen voor een erfenissprong.

4.1.1. CASUS

Albert komt te overlijden op 95-jarige leeftijd. Zijn dochter, Britt, die op dat moment 70 jaar is, heeft last van een chronische spierziekte en weet dat ook zij niet lang meer te leven heeft. Ze heeft haar zaakjes goed op orde en weet dat ze nog voldoende middelen heeft om zichzelf te onderhouden voor de tijd die haar nog rest. Cédric, de zoon van Britt en de kleinzoon van Albert is 40 jaar en heeft een dochter van 10 jaar oud. Hij is net gescheiden van zijn vrouw en is opzoek naar een nieuw huisje voor hem en zijn dochter. Britt weet dat hij een erfenis op dat moment beter kan gebruiken, met die reden kiest ze voor de volledige vrijwillige erfenissprong. Op die manier komt de erfenis en de gezinswoning van zijn opa terecht bij Cédric die kan zorgen voor een mooie thuis voor zijn dochter en zichzelf.

De volledige vrijwillige erfenissprong kan best gebruikt worden wanneer de erfgerechtigde geen nood heeft aan de nalatenschapsgoederen.

4.2. De gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong

De gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong bouwt verder op het idee van de volledige vrijwillige erfenissprong. Het biedt een oplossing voor het probleem van het alles-of-nietsverhaal. Hier kan er gekozen worden voor het aanvaarden van de erfenis en toch een deel ervan door te schenken aan de volgende generatie. Op deze manier kan het kind van de erflater ervoor kiezen bepaalde nalatenschapsgoederen te behouden en toch ook een deel door te geven aan hun eigen kinderen, de kleinkinderen van de erflater.

Een gedeeltelijke erfenissprong is interessant wanneer de directe erfgerechtigde een bepaald gedeelte zelf wil behouden, maar ook zijn erfgenamen nog voor zijn eigen overlijden al een deel wil doen erven.

Daarnaast is deze mogelijkheid er om erfgerechtigde de kans te geven om toch bepaalde nalatenschapsgoederen uit de nalatenschap te plukken waarvan ze niet willen dat die meteen bij de kleinkinderen van de erflater terecht komen.

De volgende casus kan duidelijkheid scheppen.

4.2.1. CASUS

Albert komt te overlijden, Britt, zijn dochter kiest ervoor de nalatenschap te aanvaarden en erft 500.000 euro aan roerende en onroerende goederen (200.000 euro aan roerende goederen en 300.000 aan onroerende goederen). Hierbij beslist ze dat ze de onroerende goederen wil behouden aangezien de woning een belangrijke waarde voor haar heeft. Ze besluit ook om 100.000 euro te schenken aan Claire, haar dochter, die door middel van de vrijstelling dit kan ontvangen zonder hier schenk- of erfbelasting op te moeten betalen. Zelf behoudt Britt 100.000 euro aangezien ze nooit weet wat de toekomst brengt. Op deze manier kan ze zich beschermen voor financiële onzekerheden.

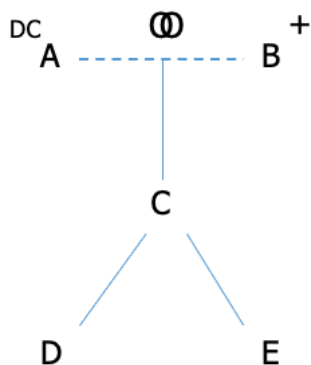
4.3. Testament

Een testament is een akte waarin de erflater zijn laatste wil mee uitdrukt. Hierin kan opgenomen worden wat de erflater aan wie wil nalaten.

Om een erfenissprong te maken is een testament niet altijd de beste keuze. Dit komt door het reservatair erfdeel, wat voor een grote beperking kan zorgen.

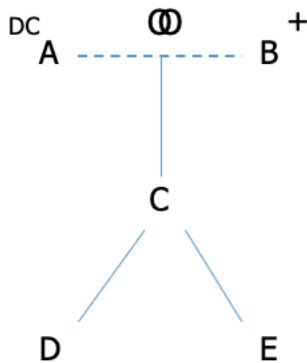
In het volgende geval kan een testament een goede keuze zijn.

4.3.1. CASUS 1

Albert voelt dat zijn dagen geteld zijn en besluit een testament op te stellen. Albert laat één kind na, Claire. Zij heeft twee kinderen, Daniël en Ella. Zij zijn de kleinkinderen van Albert. Daniël, zijn kleinzoon heeft nooit omgekeken naar Albert. Ella daarentegen kwam elke week een dag voor hem zorgen. Albert besluit dan ook om in zijn testament de helft van zijn nalatenschap aan Ella te geven. Op deze manier krijgt Claire nog steeds haar reserve en Daniël niks.

4.3.2. CASUS 2

Albert kreeg van zijn grootvader een waardevol zakhorloge. Deze gaat al generaties mee in zijn familie. Het horloge wordt generaties lang doorgegeven aan de eerstgeborene man van de generatie. Jammer genoeg werd hij nooit gezegend door een zoon, wel door een dochter, Claire. Claire heeft nooit veel belangstelling gehad voor het zakhorloge. Albert besluit daarom in zijn testament op te nemen om het zakhorloge na te laten aan zijn kleinzoon Daniël. Albert laat Ella, zijn andere kleinkind zijn trouwservice na.

Deze voorbeelden maken duidelijk dat er een onderscheid kan gemaakt worden tussen de (volledige/gedeeltelijke) vrijwillige erfenissprong enerzijds en het testament anderzijds. Bij het testament ligt de keuze bij de erflater, bij de vrijwillige erfenissprong bij de erfgerechtigde. Dit is een significant verschil.

4.4. Erfovereenkomsten

De laatste mogelijkheid om een erfenissprong te creëren is door middel van een erfovereenkomst. Hierbij zijn er twee mogelijkheden. De globale erfovereenkomst en de punctuele erfovereenkomst.

Het grote verschil bij de vorige mogelijkheden is dat dit de enige mogelijkheid is om een erfenissprong te bekomen waarbij er een overeenkomst is. Bij erfovereenkomsten zijn er dus in tegenstelling tot de andere opties twee partijen aanwezig, die beide moeten overeenkomen wat er zal gebeuren met de nalatenschap.

Merk op dat hierbij niet over de gehele nalatenschap een regeling getroffen kan worden.

Er kan het best gekozen worden voor een erfovereenkomst wanneer de reservataire erfgenaam afstand wil doen van zijn recht op de reserve en de erflater graag ook nog een deel aan een derde wil schenken.

4.4.1.1. Casus

Albert wil samen met zijn dochter Britt en kleindochter Claire rond de tafel gaan zitten om zijn nalatenschap te bespreken. Hij wil namelijk een deel van zijn erfenis schenken aan Make A Wish, daarnaast wil hij graag de helft van zijn nalatenschap schenken aan zijn kleindochter Claire. Via een testament gaat dit niet aangezien hij beperkt wordt door het reservataire deel dat Britt krijgt indien ze een vordering tot inkorting instelt. Daarom wil hij dit met zijn erfgenamen bespreekbaar maken. Op deze manier kan Britt afstand doen van haar recht op de reserve waardoor de helft van de nalatenschap vrijkomt om na te laten aan zijn kleindochter Claire. De andere helft van de nalatenschap blijft dan nog over om te schenken aan Make A Wish.

5. CONCLUSIE

In discours over erfenissen komen twee begrippen vaak aan bod: de toenemende vergrijzing en de hoge erfbelasting. Het recht, dat een weerspiegeling is van de maatschappij, reageert hierop door wetswijzigingen in het erfrecht. Sinds 2012 heeft de wetgever veranderingen doorgevoerd die het erfrechtelijk landschap vormgeven en tegemoetkomen aan de verzuchtingen van vergrijzing en fiscaliteit. De wetswijzigingen die doorheen de jaren 2012 en 2018 zijn doorgevoerd creëren een immens verschil voor de problemen die gepaard gaan met erfenissen.

Dit werk onderzoekt welke factoren de huidige wetgeving rond de erfenissprong meer of minder geschikt maakt dan de voorgaande wetgevingen. Vier subonderzoeksvragen trachten hier een antwoord op te vinden: "Op welke manier is de wetgeving rond de erfenissprong geëvolueerd doorheen de tijd?", "Wat zijn de verschillende mogelijkheden die de wetgever biedt en wanneer is welke methode het meest aangewezen?", "Wat is de invloed op deze wetgeving indien de erflater een testament nalaat?" en "Hoe kan dit toegepast worden op een casus?".

Waar er voor 2012 enkel de mogelijkheid was om via een testament een kleinkind te bevoordelen wanneer diens ouders nog in leven zijn, kan dit nu ook op drie andere manieren: door een volledige vrijwillige erfenissprong, een gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong en door middel van een erfovereenkomst.

Deze vier mogelijkheden om de erfenissprong te organiseren tonen hoe de samenleving het erfrecht ziet als een middel om ook na het overlijden solidariteit tussen generaties te realiseren. De recentste wetswijzigingen illustreren dat deze visie in de afgelopen jaren enkel aan belang heeft gewonnen.⁹⁰

Er zijn heel wat voordelen doorheen de jaren bijgekomen door de wetswijzigingen zoals, de doorgeefschenking en de erfovereenkomsten. De mogelijkheid voor families om een erfovereenkomst op te stellen is een tegemoetkoming aan het probleem rond de reservataire erfgenamen. Daarnaast is er nu een mogelijkheid tot verwerping ten voordele van het kleinkind van de erflater en zelfs een manier om een belastingvrije doorgeefschenking te bekomen. Doch zijn er ook nog valkuilen in de huidige wetgeving. Bij de doorgeefschenking is de termijn van één jaar mogelijk te kort en bij erfovereenkomst is er geen mogelijkheid om een overeenkomst te sluiten over de gehele nalatenschap.

Het onderzoek in dit werk toont aan dat alle mogelijkheden voor de erfenissprong zowel voor- als nadelen hebben. Niet elke mogelijkheid past perfect bij elke situatie, maar de wettelijke uitbreiding van de keuzemogelijkheden bieden aan erflaters en nabestaanden de kans om de erfenissprong te organiseren op een manier die tegemoetkomt aan de noden en bezorgdheden van hun familie.

⁹⁰ C. Declerck en W. Pintens, *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, 379.

6. BIBLIOGRAFIE

6.1. Wetgeving

Wet van 13 april 2019 tot invoering van een Burgerlijk Wetboek en tot invoering van boek 8 'Bewijs', *BS* 14 mei 2019.

Wet van 10 december 2012 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek en het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de onwaardigheid om te erven, de herroeping van giften, het verval van huwelijksvoordelen en de plaatsvervulling, *BS* 11 januari 2013.

Wet van 21 maart 1804 (Oud) Burgerlijk Wetboek, *BS* 3 september 1807.

Decreet van 6 juli 2018 tot modernisering van de erf- en schenkbelasting, aangepast aan het nieuwe erfrecht, *BS* 20 juli 2018.

Decreet van 21 december 2018 houdende diverse fiscale bepalingen, *BS* 28 december 2018.

Decreet van 8 december 2017 houdende bepalingen tot verdere regeling van de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen door de Vlaamse Gemeenschap en voor het Vlaamse Gewest en de instellingen die eronder ressorteren, diverse fiscale bepalingen, en de overname van de dienst van de belastingen op spelen en weddenschappen, en de automatische ontspanningstoestellen en de openingsbelastingen op slijterijen van gegiste dranken, *BS* 14 december 2017

6.1.1. VOORBEREIDENDE DOCUMENTEN

Voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54-2282.

Voorstel van decreet houdende bepalingen tot verdere regeling van de invordering van niet-fiscale schuldvorderingen voor de Vlaamse Gemeenschap en voor het Vlaamse Gewest en de instellingen die eronder ressorteren, diverse fiscale bepalingen, en de overname van de dienst van de belasting op spelen en weddenschappen, de automatische ontspanningstoestellen en de openingsbelasting op slijterijen van gegiste dranken, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1301/1.

MvT bij ontwerp van decreet tot modernisering van de erf- en schenkbelasting aan het nieuwe erfrecht, *Parl.St.* VI.Parl. 2017-2018, 1584/1.

Voorstel van wet tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat de erfenissen en de giften betreft en tot wijziging van diverse andere bepalingen ter zake, *Parl.St.* Kamer 2016-17, nr. 54-2282.

Vr. en Antw. VI. Parl. Vr. Nr. 337, 5 april 2022 (K. SCHRYVERS, antw. M. DIEPENDAELE).

6.2. Rechtspraak

GwH, 17/10/2019, RABG 2020, nr. 4, 300.

Rb. Waals-Brabant 7 mei 2019.

6.3. Rechtsleer

6.3.1. BOEKEN

BARBAIX, R., *Het nieuwe erfrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2017, xiv + 373 p.

BARBAIX, R., *Vlanot Jaarboek 2021*, Mortsel, Intersentia, 2022, xxxv + 1049 p.

DE DECKER, P-J., *VlaNot Jaarboek 2020*, Mortsel, Intersentia, 2021, xxxv + 1049 p.

DECLERCK, C., en PINTENS, W., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Brugge, die Keure, 2019, xxxviii + 492 p.

DELAMEILLIEURE, T., *Notariële actualiteit 2020-2021*, Mortsel, Intersentia, 2021, xviii + 470 p.

DESMET, K. en N. LAUWERS, N., *Vermogensplanning & Het praktische nut van erfovereenkomsten*, Mortsel, Intersentia, 2021, xx + 212 p.

DILLEMANS, R., *Beginselen van het Belgisch privaatrecht*, VII testamenten, Antwerpen, Standaard wetenschappelijke uitgeverij, 1971, viii + 514 p.

GHYSENS, A., *Notariele actualiteit 2018. Verslagboek van de vormingsdagen van de Studiekring Provinciaal Genootschap der Notarissen van Oost-Vlaanderen*, Brugge, die Keure / la Charte, 2019, 241 p.

VERBEKE, A-L. e.a., *Erfrecht & giften (vierde editie)*, Mortsel, Intersentia, 2023, xxx + 1026 p.

6.3.2. TIJDSCHRIFTEN

BIESMANS, A., DEBLAUWE, R., DELBOO, M., LABEEUW, N., MEDAER, B., DE POOTER, J., STIEVENARD, A., "Rechtspraakoverzicht Registratie- en Erfbelasting", *AFT* 2021; afl. 6-7-8, 5-201.

DE BOCK, Z. en HEYLEN, I., "Enkele procedurele en civielrechtelijke aspecten aangekaart - Noot bij Gent 9 november 2017", *BN* 2018, nr. 4, 200-205.

DEBLAUWE, R. "Het nieuwe erfrecht en zijn fiscale consequenties", *AFT* 2018, 5-33.

DEBLAUWE, R. "Van duolegaat naar vriendenlegaat en private stichting", *AFT* 2021, afl. 4, 6-15.

DEFERME, D., "Verbintenissenrecht en de globale erfovereenkomst", *NFM* 2022, nr. 6, 262-276.

DELBOO M., en DE BRUYN C., "Modernisering van de erf- en schenkbelasting aangepast aan het nieuwe erfrecht. Deel 5. De gedeeltelijke vrijwillige erfenissprong", *SRNB* 2018, nr. 9, 1-6.

DHOND, H., "Vrijwillige erfenissprong wordt fiscaal niet langer ontmoedigd", *BN* 2018, nr. 1, 40-42.

LABEEUW, N. en JANSSENS, E., "[Erfrecht] Valkeniersclausule en het (nieuwe) formalisme van de erfovereenkomsten", *NOT* 2017, nr. 19, 1-6.

LABEEUW, N. en JANSSENS, E., "De impact van het nieuwe erfrecht op de positie van de langstlevende echtgenoot", *HUWV* 2017, Cazimir advocaten, 77-103.

LABEEUW, N. en S. LONGERSTAY, S., "De globale en punctuele erfovereenkomsten", *BN* 2017, nr. 4, 184-198

LIEVENS, S., "De doorgeefschenking in het Vlaamse Gewest. Vlavel vult haar standpunt nr. 19021 m.b.t. de doorgeefschenking verder aan", *VIP* 2021, nr. 2, 27-29.

PELGROMS, H., "Fiscale (gedeeltelijke) erfenissprong': vrijstelling in de schenkbelasting bij 'doorschenking' binnen het jaar (van de waarde) van geërfde goederen", *NFM* 2018, nr. 9, 294-305.

VAN DEN BERGH, B., "Reflecties over de verwerping van de nalatenschap", *NFM* 2022, nr. 2, 38-59.

VANDEN ABEELE G., e.a., "Kerncijfers Belgische vermogensfiscaliteit 2021", *VIP* 2021, nr. 2, 50-60.

6.3.3. INTERNETBRONNEN

DEBLAUWE, R., "De vrijwillige erfenissprong", <https://www.tiberghien.com/nl/1430/de-vrijwillige-erfenissprong> (consultatie 10 maart 2023).

DEBLAUWE, R., ABIUSO, R. en DE PRETER, J., *Vrijstelling van schenkbelasting bij erfenissprong: Schrapping 'categorie van goederen' bij decreet van 21 december 2018: concrete impact en overzicht stand van zaken*, <https://www.tiberghien.com/nl/1526/vrijstelling-van-schenkbelasting-bij-erfenissprong-schrapping-categorie-van-goederen-bij-decreet-van-21-december-2018-concrete-impact-en-overzicht-stand-van-zaken> (consultatie op 26 april 2023).

NOTARIS.BE, "De erfovereenkomst", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

NOTARIS.BE, "Nalaten aan de volgende generaties", <https://www.notaris.be/successieplanning/brochures> (consultatie op 2 mei 2023).

STATBEL, "Sterftetafels en levensverwachting", <https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/sterfte-en-levensverwachting/sterftetafels-en-levensverwachting#panel-12> (consultatie op 20 maart 2023).

VAN DALE, *Betekenis 'vergrijzing'*, <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/vergrijzing#.ZFzwl-xBy3I> (consultatie 11 mei 2023).

VLAAMSE BELASTINGSDIENST, *SP 19006 – Toekenning van schuldvorderingen in een erfovereenkomst – fiscale kwalificatie*, <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-belastingdienst/sp-19006-toekenning-van-schuldvorderingen-in-een-erfovereenkomst-fiscale-kwalificatie> (geraadpleegd op 7 mei 2023).

VLAAMSE BELASTINGSDIENST, *SP 19021 – Doorgeefschenking*, <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-belastingdienst/sp-19021-doorgeefschenking#situatie-3> (geraadpleegd op 4 mei 2023).

X, *Citaten met sterven*, <https://citaten.net/quotes/met-sterven.html?page=2> (consultatie 11 mei 2023).

X, *De reservataire erfgenamen*, <https://www.notaris.be/mijn-erfenis/de-reservataire-erfgenamen/de-kinderen> (geraadpleegd op 5 mei 2023).

X, *Vlaamse bevolking vergrijst; 1 op 5 is 65-plusser*, <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bevolking/bevolking-naar-leeftijd-en-geslacht#vlaamse-bevolking-vergrijst-1-op-5-is-65-plusser>; <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/vergrijzing#.ZBhUXuzMK3I> (consultatie op 20 maart 2023).

6.3.4. OVERIGE

DE CLERCK, T., "Doorgeefschenking: strikte beperking ex artikel 2.8.6.0.9. VCF opgeheven ingevolge decreet van 21 december 2018", Registratierechten. Nieuwsbrief, nr. 2, 2019, 12.

DECUYPER J. en RUYSEVELDT, J., Successierechten, Wolters Kluwer, 100.

7. BIJLAGEN

7.1. Bijlage 1

TABEL I. Tarief voor een verkrijging in rechte lijn en tussen partners			
A schijf in euro		tarief, toepasselijk op het overeenstemmende gedeelte in kolom A, in %	totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten, in euro
vanaf	tot en met		
0,01	50.000	3	
50.000,01	250.000	9	1500
250.000,01		27	19.500

Artikel 2.7.4.1.1, § 1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit

7.2. Bijlage 2

TABEL I			
verkrijging in rechte lijn en tussen partners			
gedeelte van de schenking			
A		tarief, toepasselijk op het overeenstemmende gedeelte in kolom A, in %	totaalbedrag van de belasting over de voorgaande gedeelten, in euro
Schijf in euro			
Vanaf	tot en met		
0,01	150.000	3	–
150.000,01	250.000	9	4500
250.000,01	450.000	18	13.500
450.000,01		27	49.500

Artikel 2.8.4.1.1, § 1 Vlaamse Codex Fiscaliteit